

O LIDSKÝCH VZTAZÍCH

RADY PRO ŽIVOT

Neale Donald Walsch

Autor Hovorů s Bohem

1999

2001

2007

www.vesmirni-lide.cz

www.andele-svetla.cz

**TYTO INFORMACE JSOU VHODNÉ
PRO VOLNÉ ŠÍŘENÍ SVĚTLA.**

www.andele-svetla.cz

**THESE INFORMATION ARE APPROPRIATE
FOR FREE SPREADING LIGHT**

www.angels-light.org

*Název originálu: **Relationships***

TÉMATÁ

interpersonální vztahy

duchovní život

TEXT PŘEDNÍ STRANY OBÁLKY ZE VNITŘ

Neale Donald Walsch: O lidských vztazích je inspirující, humorné a praktické čtení. Neale zkoumá vzorce chování, které nám brání vybudovat a udržet si úspěšné vztahy, učí nás, jak při vytváření vztahu překonávat omezující podmínky, zkoumá různé typy vztahů - vztah k Bohu, k sobě, k ostatním - a současně ukazuje, jak se vztahy vzájemně ovlivňují a obohacují.

Hledáte-li pomocníka, který vám pomůže orientovat se v rozličných formách vztahů, předkládáme vám praktický, účinný - a zábavný - klíč k poznání.

*Myšlenky obsažené v **Hovorech s Bohem** silně ovlivnily a inspirovaly miliony lidí na světě. Jak ale můžeme využít jejich moudrosti ve vlastním životě? Ve videonahrávkách, vyrobených speciálně k tomuto účelu, Neale Donald Walsch ukazuje na zkušenostech z vlastního života prosté myšlenky, které mohou položit základy ke štěstí. Tato kniha je rozšířenou a upravenou verzí videonahrávek.*

Neale Donald Walsch
Autor Hovorů s Bohem

TEXT ZADNÍ STRANY OBÁLKY ZE VNITŘ

*Neale Donald Walsch žije se svou ženou Nancy v jižním Oregonu. Spolu založili ReCreation, neziskovou nadaci pro individuální rozvoj a duchovní porozumění s cílem navrátit člověka sobě samému. Přednáškami a semináři šíří ve světě poselství své knihy **Hovory s Bohem**.*

TEXT ZADNÍ STRANY OBÁLKY ZE VNITŘ

Všichni máme vztahy. Máme vztah ke všemu a ke všem, stále. Máme vztah k sobě, k rodině, k okolí, k práci, jeden k druhému. Vše, co o sobě víme, chápeme v souvislostech vytvářených našimi vztahy.

Z tohoto důvodu jsou vztahy - všechny vztahy - posvátné. A někde v nejskrytějších hlubinách svých srdcí a duší to víme. Proto tolik po vztazích toužíme - po vztazích, které by v našem životě něco znamenaly. To je také, bezpochyby, důvod, proč s nimi máme takové problémy. Při určité úrovni vztahu už musíme mít také jasno, kolik je toho v sázce. Přesto pro nás ale vztahy mohou být zdrojem radosti - pozoruhodné postřehy, které najdeme v jednotlivých knihách Hovorů s Bohem, nám ukazují, jak toho lze dosáhnout.

Věnování

Znovu Nancy.

Je ztělesněním všech definic nádherného vztahu.

Kdybyste ji znali, už byste nemuseli číst žádnou knihu, přehrávat si žádnou kazetu, poslouchat žádné kázání nebo se na něco ptát. Úplně by stačilo jenom se na ni dívat.

(*)

ÚVOD

Vztah je naší nejdůležitější životní zkušeností. Bez něj nejsme nic.

Doslova.

*Protože neexistuje-li nic dalšího, **my** neexistujeme také.*

Naštěstí se mezi námi nenajde nikdo, kdo by nějaký vztah neměl. Vlastně každý z nás je neustále ve vztahu ke všemu a ke všem. Máme vztah sami k sobě, máme vztah ke své rodině, máme vztah ke svému okolí, máme vztah ke své práci a máme vztah jeden k druhému.

*Ve skutečnosti všechno, co o sobě víme a poznáváme, chápeme v souvislostech vytvářených našimi vztahy. Z tohoto důvodu jsou vztahy posvátné. Veškeré vztahy. A někde v nejskrytějších hlubinách našich srdcí a duší tohle všechno víme. Proto po nich tolik toužíme - po vztazích, které by v našem životě **něco** znamenaly. To je také bezpochyby důvod, proč s nimi máme takové problémy. Při určité úrovni vztahu už musíme mít také jasno, kolik je toho v sázce. Proto z toho býváme nervózní. Lidé normálně sebejistí a schopní najednou tápou, klopýtají, hroutí se a volají o pomoc.*

Opravdu nic nezpůsobilo lidstvu více problémů, nepřineslo více bolesti, nevyvolalo více utrpení či dokonce nemělo za následek více neštěstí než to, co nám mělo přinášet největší radost -naše vzájemné vztahy. Ať už jednotlivě, nebo kolektivně. Ani společensky, ani politicky, ani místně, ani mezinárodně jsme nenalezli cestu, jak žít ve shodě. Přejde nám velmi zatěžko spolu vycházet - a mít se více rádi.

*Oč tedy jde ? O čem to tadymluvíme ? Myslím, že to vím. Ne že bych byl nějaký génius, ale jsem dobrý posluchač. Velmi dlouho jsem se jenom ptal. Před několika lety jsem začal dostávat odpovědi. Věřím, že přicházely od Boha. Tolik to na mne tenkrát zapůsobilo a tolik mě to ovlivnilo že jsem se rozhodl všechno si zapisovat. Tak vznikla série knížek **Hovory s Bohem**, které se staly světovým bestsellerem.*

Není nutné, abyste sdíleli mou víru ve zdroj

odpovědí jenom proto, abyste z nich mohli mít prospěch. Postačí, abyste si dokázali připustit, že - pokud jde o vztahy - může existovat něco, čemu většina z nás nedokáže plně porozumět, pokud to ale dokážeme, můžeme změnit všechno.

*Takto uvažovala skupinka asi čtyřiceti lidí, kteří se shromáždili v jednom domě nedaleko San Franciska v lednu 1999, aby spolu se mnou detailněji zkoumali, co mohou k tomuto tématu říci **Hovory s Bohem**. Podělil jsem se s nimi o vše, co jsem z rozhovoru o vztazích pochopil a zodpověděl jejich dotazy. Součinnost, ke které toho odpoledne došlo, byla jedinečným zážitkem. Jevila se jako volný tok úžasné moudrosti, který se, k mé velké radosti, podařilo zachytit na videokazetách, audiokazetách i v upravených verzích vydaných tiskem.*

Tato kniha je záznamem zmíněného setkání, její text se dobře čte a - myslím si - je i podnětnější než text prvoplánově určený k vydání tiskem. A protože knižní formát není limitován časem nebo výrobními omezeními, mohli jsme sem zahrnout i to, co chybí ve video a audioverzích, které jsme z výrobních důvodů museli zkracovat.

*V **Hovorech s Bohem** nám Bůh říká, že většina z nás do vztahů vstupuje ze špatných důvodů. Z důvodů, které se netýkají cílů v životě. Jsou-li důvody pro vznik vztahu v souladu s důvody naší duše pro bytí, potom jsou vztahy nejen posvátné, ale současně nám přinášejí i radost.*

*Vztahy přinášející radost. Mnoho lidí může tato slova chápat jako oxymoron - jako něco vzájemně se vylučujícího nebo si odporujícího. Něco jako spojení **vojenská inteligence** nebo **schopná vláda**. Přesto ale pro nás vztahy mohou být zdrojem radosti - pozoruhodné postřehy, které najdeme v jednotlivých knihách **Hovorů s Bohem**, nám ukazují, jak toho lze dosáhnout.*

Tyto postřehy vám teď předkládám tak, jak se mi jich dostalo a jak jsem jim porozuměl. Ve vsí pokoře se o ně chci s vámi podělit s nadějí, že i kdyby třeba jen jediná poznámka dokázala pro vás pootevřít nebo dokonce zešíroka rozevřít bránu vedoucí k většímu štěstí, prokázal jsem vám službu.

*Neale Donald Walsch
červenec 1999
Ashland, Oregon*

O LIDSKÝCH VZTAZÍCH

Zdravím vás. Vítejte. Rád vás tady všechny vidím.

Naše dnešní téma jsou lidské vztahy, tedy něco, s čím mají někteří z nás potíže. Nejde o nikoho ze zde přítomných, ale je řada dalších lidí, kteří už nějaké těžkosti měli. A jak víte, pokud jste už četli něco z toho, co vzešlo z mého pera, já patřím k těm, kdo měli se vztahy značné potíže - ať už šlo o to, aby fungovaly, aby vydržely nebo aby měly v mém životě nějaký smysl.

Až do nedávna jsem vůbec nerozuměl tomu, jak vztahy fungují a jaký účel mají v mém životě. Způsobil jsem si to tím, že jsem do vztahu vstupoval většinou z naprosto špatných důvodů.

Bývalo to tak, že při navazování vztahu jsem současně přihlížel k tomu, co jsem z něj mohl mít. Nejsem si jistý, zda bych tenkrát byl ochoten si to připustit. Asi bych to vyjádřil jinak, protože jsem nechtěl vidět, jaký jsem. Nedokázal bych si říci: "Co z toho chci získat?" To bych neřekl. Pravděpodobně bych to ani tak neviděl. Jasně jsem začal mít, až když jsem přestal chtít ze vztahu něco získat. V okamžiku, kdy jsem přestal chtít ze vztahu těžit, jsem z něj chtěl uniknout.

Tohle jsem praktikoval po větší část svého dospělého života. Odcházel jsem ze vztahů, z nichž jsem nedostal to, co jsem chtěl. Rozuměli jste tomu? Vstupoval jsem do vztahů, jakmile jsem z jiných odešel. Velmi rychle. Byl jsem monogamní na pokračování. Jeden vztah, za ním hned další, další a další, hledal jsem a pátral po té pravé a správné partnerce, která by mi konečně vyhovovala. Která by mě dokázala vidět takového, jaký jsem a přivedla mě ke štěstí.

Snažil jsem se hrát poctivě. Ne že bych se snad nechtěl předvádět v líbivém světle. Naopak, znal jsem přece pravidla hry. Po několika nevydařených vztazích jsem začínal chápat - nebo jsem si myslel, že chápu - co v nich lidé hledají. Věnoval jsem velké úsilí tomu, abych jim to poskytl - jako kdyby šlo o zboží, se kterým je možné obchodovat. Tak například, když jsem po řadě nevydařených vztahů zjistil, co se na mně ostatním lidem nelíbí, snažil jsem se vylepšovat se.

Ukážu vám to na příkladě, je hloupý, ale myslím, že právě svou hloupostí o mně věrně vypovídá. Měl jsem ženu, o které jsem si myslel, že bude mojí životní láskou. A v době, kdy jsem s ní žil, opravdu **byla** mojí životní láskou. Znáte tu starou písničku: "Není-li tu ta, kterou mám rád, mám rád tu, která je tu?" Víím, že nikdo z vás nikdy nic takového neudělal.

Měl jsem tedy mimořádný vztah s nádhernou ženou. Byl jsem velmi zamilovaný - nebo jsem si myslel, že jsem. Jednou večer jsme šli do divadla, byla to jedna z našich prvních výprav do okolního světa. Sledoval jsem představení. Dávali komedii a já se začal smát. Směju se velmi hlučně, dalo by se říci, že mám hurónský smích. Když se zasměju, každý z vás hned pozná, že jsem to byl já, vy se nikdy takhle hlasitě nesmějete.

Když se směju, prožívám smích opravdu celou svou bytostí. Jsem už takový. Není v tom nic vykonstruovaného, prostě to tak je. Dobře. Sedím tedy v divadle a řvu smíchy. Herci to mají rádi, smích vyvolává další smích a v hledišti je živo. Účinkující jsou nadšeni, že někoho takového v hledišti mají, někoho, kdo je jako "jiskra", jak říkají.

V podobných situacích jsem vždy vítaný člověk, protože já skutečně "mám jiskru v těle". Ale ta, se kterou jsem v divadle byl a do které jsem byl tak zoufale zamilován (toto slovo tu používám záměrně, protože mě láska skutečně přiváděla k zoufalství), čím více jsem se smál, jako by se na sedadle více a více ztrácela. Dodnes to vidím, sedí vedle mne a snaží se zmizet. O přestávce mi řekla: "Musíš se tak smát ?" Pamatuji se, že jsem si v té chvíli pomyslel: „Jak tak ?" Neuvědomoval jsem si, že ji můj smích přivádí do rozpaků. Že jí je nepříjemné, být středem pozornosti. Že si připadá jako na pranyři jen proto, že se její společník takhle směje.

Pamatuji si, jak strašně jsem chtěl udělat něco, aby se mnou zůstala. Rozumíte, jak to myslím ? Nešlo mi jen o onu chvíli, chtěl jsem, aby zůstala se mnou, v mém životě.

Ted' trochu odbočím: Zdá se mi, že jsem strávil většinu života přesvědčováním vás, lidí, abyste se mnou zůstali. Udělám pro to všechno, udělám pro to skoro všechno. Jen se mnou zůstaňte ! Zůstaňte se mnou ! Neopouštějte mě ! Co mám udělat pro to, abych si vás udržel ? Čeho se mám zbavit, abyste se mnou zůstali ? Udělám to, nebudu na ničem lpět. Záleží mi jenom na tom, abyste se mnou zůstali.

Nevím přesně, kolikrát jsem kolem někoho takhle tancoval - a nebylo to vždy na hudbu podle mého vkusu. Někdo vybírá hudbu a já tancuju. Přesně tak to bylo ten večer v divadle.

Začíná druhé jednání, sedím v hledišti. Stačí pár vtípků a uslyšíte moje: ha... (vyprskne)... jak se snažím smích zdusit. Při třetím jednání to vzdávám. Při třetím jednání jsem od "ha, ha. ha, ha" přešel na "hi, hi..." A tak se směju už několik let. To, jak jsem se smál předtím, se vlastně ani nedalo nazvat smíchem. Až mi jednou někdo řekl: "Je ti něco ? Jsi v pořádku ?"

Zúčastnil jsem se semináře, který vedla dr. Elisabeth Kübler-Rossová, a ta na to přišla. Zavolala mi. Řekla něco legračního a já jsem, pochopitelně, předvedl svůj smích. Řekla: "Co je to s vámi ?"

"Nic, myslel jsem, že jde o vtip."

Řekla: "Proč to v sobě dusíte ?"

Zná někdo z vás doktorku Elisabeth Kübler-Rossovou ? Má tvrdý švýcarský přízvuk. Spřátelili jsme se. Nakonec to dopadlo tak, že jsem se stal jejím spolupracovníkem. Berte to jako varování, taky byste tak mohli dopadnout, třeba ještě dnes. Řekla tedy: "Proč to v sobě dusíte ?" S jejím švýcarským přízvukem: "Proč f sobě smich tak tušíte ?"

Jak to myslíte ? Smál jsem se."

"Ne, vy jste se nesmál. Proč v sobě dusíte smích ? A když už jsme u toho, proč v sobě dusíte také bolest ? Bolest z toho, že popíráte, kdo skutečně jste ?"

Uvědomoval jsem si, co je třeba nabídnout -nebo jsem si myslel, že to vím - abyste se mnou zůstali. U mne nešlo o nevědomost ani o nechotu. Dělal jsem to, o čem jsem si myslel, že "naplní sál". Bylo pro mne velkou záhadou, že to, co ke mně mělo lidi přivádět, je ve skutečnosti odhánělo. Opouštěli mě tak dlouho, až jsem se přistihl, že křičím: "Co ještě chcete ? Co se musí stát, aby to mezi námi klapalo ?"

Nerozuměl jsem tomu. Dokonce mi ani nedošlo, že se ze mne stal handlíř. Vyměňoval jsem něco za něco. Tak třeba: Nebudu se tak smát, když ty nebudeš tak kašlat. Přestanu takhle jíst, když ty nebudeš zapomínat zavírat tubu se zubní pastou... To jen

jako příklad, je jedno, co jsme si zrovna vyměňovali. Bohužel, ve hře toho bylo mnohem víc.

Přistoupil jsme na takový handl a provozoval ho. Čtrnáctého února jsem dlouho hledal jednu kartu, ale nemohl jsem najít tu, na které by stálo: "Kšeftuju s tebou. Strašně. Budu to dělat pořád." Vlastně to pro mne byla taková hra na handl. Když jsem od druhých přestal dostávat to, co jsem očekával, hrál jsem hru. Platilo tu pravidlo půjčky za oplátku: Já ti dám tohle, ty mi dáš tamto. Když jsem přestal dostávat to, o čem jsem si myslel, že bych dostávat měl, ukončil jsem vztah. A v několika případech udělala totéž druhá strana, když si myslela, že přestává dostávat to, co by jí mělo patřit nebo co bych jí měl dávat.

Tak jsem přišel na to, že moje důvody pro vztahy jsou úplně špatné, že hledám nějaký poklad, nějakou směřitelnou hodnotu, dost velkou na to, aby se mnou každý zůstal. Co by na mně mohlo být tak zajímavého, výjimečného, přitažlivého, nepopíratelného, neodolatelného, že byste se mnou zůstali? Co jsem dělal špatně, jsem pochopil, až když zkrachoval jeden z mých důležitých vztahů. Tehdy jsem měl pozoruhodný rozhovor s Bohem, kdy mi Bůh řekl: "Neale, Neale. Neale, ty zřejmě nechápeš, o co tu jde. Tak především, tvé důvody pro vztahy jsou úplně špatné. Navazuješ vztahy pro to, co z nich chceš získat. A jsi dokonce ochoten s nimi handlovat. Podle toho taky na vztahy pohlížíš -jako na obchodní transakci. Nechápeš účel vztahu. Ten nemá nic společného s tím, co z něj můžeš získat, ale s tím, co do něj chceš vložit. Vklad do vztahu však není **prostředkem k získání toho, co chceš**, ale je to něco, co vypovídá o tom, kdo opravdu jsi.

Co do vztahu dáváš, musíš dávat ryzím srdcem. A nikdy, ani na malou chvíli, nepopírej své skutečné já. Nebude-li se ostatním zdát dost dobré nebo přitažlivé natolik, aby s tebou zůstali, nech je jít. Protože do tvého života vstoupí někdo jiný, kdo tvé skutečné já bude za přitažlivé považovat. Když někdo takový k tobě přijde na základě vlastního úsudku, zůstane s tebou. Už nebudeš muset hrát svou hru, abys ho udržel. Už kolem něho nebudeš muset tancovat."

A tím se pro mě všechno změnilo. Celé paradigma mých zkušeností se posunulo, protože jsem konečně pochopil svou roli.

Pochopil jsem také, že vztah představuje nejdůležitější zkušenost, jakou jsme schopni vytvořit. Pochopil jsem také, že budou-li nám vztahy chybět, nejsme nic. Bez vás neznamenanám vůbec nic. Asi jste to věděli, už když jste sem přišli. Posadili jste se a mysleli si: "Beze mne Neale vůbec nic neznamenaná". (smích) Ale je to tak. Protože bez vás opravdu neznamenanám vůbec nic. (ukazuje na různé lidi)

Bez vás neznamenanám nic. Bez vás nejsem vůbec nic. Je to pravda, protože budou-li v naší zkušenosti chybět vztahy, tak neexistujeme. V této vzájemně podmíněné zkušenosti mohu být tím, čím jsem, jenom ve vztahu k něčemu jinému z mé zkušenosti. Pokud tu se mnou nebudete, nic se o sobě nedozvím.

Abych pochopil, že to tak opravdu je, Bůh mi dal zajímavý příklad. Řekl mi: "Představuj si, že jsi v nějaké bílé místnosti, všechno je bílé - bílá podlaha, bílý strop, bílé stěny. Představuj si, že - nějakým kouzlem - volně visíš v prostoru, nemůžeš se ničeho dotýkat, jenom se pohupuješ jako vánoční ozdoba, není tam ani žádná šňůra, ke které bys byl připoután, prostě jen tak visíš v prostoru. Nacházíš se v oceánu bělosti. Představuj si dále, že vůbec nic jiného už neexistuje. Jak dlouho si myslíš, že vydržíš jen s vlastní zkušeností?" Odpověděl jsem: "Asi ne moc dlouho, ne moc dlouho." Protože, když nebude nic jiného existovat, také neexistuji. Ne v mé vlastní zkušenosti. Chci tím říci,

že jsem tím, čím jsem. Ale nemohu **vědět** čím jsem. Nemohu to poznat jinak než ve vztahu k něčemu jinému. Sám se o sobě nemohu dozvědět nic.

Avšak, pokud by do toho bílého prostoru někdo vešel a na zeď by inkoustem udělal tečku, tu nejmenší, jakou si dovedete představit, jen takový tmavý puntík, stane se najednou tato tečka měřítkem mé existence. Nejdříve by existovaly pojmy "tam" a "tady". Protože ta tečka by byla tam a já bych byl tady. Začal bych se vymezovat ve vztahu k něčemu jinému. V mém případě k tečce na zdi. Začal bych si představovat, že jsem něco, čemu se říká... Možná bych se pojmenoval slovem, které by znělo jako "větš-š-ší".

Možná bych se i opovážil říci, že - ve srovnání s tečkou na zdi -jsem "chytřejš-š-ší". Někdy si myslím, že nejsem chytřejší než tečka na zdi, ale obecně vzato, předpokládám, že jsem. Ve vztahu k té tečce mohu být rychlejší, pomalejší, víc takový nebo onaký.

Přineste do místnosti kočku a najednou o sobě získám mnohem více poznatků, protože kočka je mnohem větší než tečka na zdi. Začnu si vytvářet pojmy z věcí, které mě obklopují. Třeba je ta kočka hebkčí než já, ale já zase můžu být starší než ta kočka a tak podobně. Jak vidíte, začínám se chápat v mé vlastní zkušenosti, která vychází z toho, kdo a co je kolem mne. Z tohoto důvodu jsou vztahy - a teď tu hovořím v relativních pojmech, ve kterých existujeme ve fyzické podobě - vztahy s jinými lidmi, místy a věcmi nejen důležité, ale životně nutné. A nemáme-li tyto vztahy, neexistujeme.

Začínám chápat, že vztahy jsou všude - můj vztah k tomuto stolu, k této sklenici vody, k vám, kteří tu teď se mnou jste. Můj vztah k vám mi umožňuje nejen poznat sám sebe - ale, pozor, je tu ještě něco - nejen že ze vztahu k vám poznávám sám sebe, ale já se také sám **vymezuji**. To znamená: vymezuji se a v tomto smyslu **vytvářím znovu sám sebe** ve vztahu k tomu, kdo jste vy.

Tady dochází k zajímavému obratu. Znovuvytvářením sebe sama nemohu dosáhnout ničeho, co byste nebyli také vy. Chci tím říci, že v sobě mohu nacházet jen to, co jsem ochoten nacházet ve vás. A že to, co se mi nepodaří nalézt ve vás, také nikdy nenajdu v sobě, protože nebudu vědět, že něco takového existuje. Z tohoto důvodu v sobě dokážu objevit božství teprve tehdy, až ho naleznu, objevím a rozpoznám (tj. znovu poznám, tedy **roz-poznám**) ve vás. Přitom míra mé neschopnosti rozpoznat a pochopit božství ve vás je totožná s mírou mé neschopnosti rozpoznat totéž v sobě. Podobně v sobě nedokážu rozpoznat ani cokoli jiného, dobrého či špatného. Nic totiž neexistuje pouze tu, aby to současně neexistovalo také tam. Důvodů pro to je bezpočet- třeba ten, že v místnosti je jen jeden z nás. Nikdo další už tu není. Zjišťujeme, že vztahy zaujímají v našem životě jedinečné postavení - není to postavení pouze důležité, ale také nenahraditelné. Nemůžeme ho nahradit. Neexistuje nic, co by vám vztahy nahradilo a současně přinášelo totéž, co vám přinášejí ony. Vztahy jsou jediná životní zkušenost, která vám dává poznat sebe samého. Nemám tu na mysli jenom vztahy k lidem, ale také k věcem a událostem - dokonce i k tomu, co jste v životě prožili.

Všichni máme vztah k okolnostem a událostem svého života. A právě z nich získáváme své zkušenosti, vztahy nám umožňují, abychom deklarovali, jasně vyjádřili, kdo skutečně jsme, a abychom se tak i realizovali.

Najednou chápeme posvátnost vztahů v životních zkušenostech každého z nás. Za posvátné považujeme i zkušenosti, které jsme ze vztahů získali - neoceňujeme je pouze myšlenkou nebo slovem, ale činem. Vztahy způsobují, že se naše konání začíná dramaticky měnit.

Nejprve odhalíme tajemství, o kterém jsem před chvílí mluvil: že totiž jenom to, co objevím ve vás, mohu objevit také v sobě. Jakmile jsme toto pochopili, potom naším prvořadým úkolem ve vztahu je důkladně si toho druhého prohlédnout, objevit v něm tu nejúžasnější představu, jaké je vůbec naše fantazie schopna, dokonce mu můžeme i napomáhat při jejím vytváření. Protože jednou z věcí, které partneři jeden pro druhého dělají, není snažit se od druhého brát, ale druhému dávat a povzbuzovat ho v jeho snaze o vyjádření a poznání svého skutečného já. Uvědomujeme si, že je to životně důležité. Víme, že je to skutečný **raison d'être** všech vztahů, pravý důvod jejich existence.

Najednou se nám účel vztahů jeví jinak - úplně změněný a přetvořený. Už se nesnažíme zjistit, co z nich můžeme získat, ale co můžeme dát. Co můžeme posílit? Co můžeme vytvořit? Může něco naším přispěním najít svou skutečnou podobu? Tohle dokážeme s lidmi udělat. Stačí trochu je pochválit. Sami budou potom v sobě hledat své skutečné já, budou se "uskutečňovat", realizovat. To je konečný cíl seberealizace.

O jedno tajemství bych se v této souvislosti chtěl dnes s vámi podělit. Seberealizace je něco, co láká mnoho lidí. Ti si myslí, že cíle dosáhnou, když budou sedět někde na osamoceném místě, sami. Koneckonců, jde tu přece o seberealizaci. Takže se pokusíme "hledat sami sebe" tak, že o samotě někde usedneme, třeba se svíčkou nebo tichou hudbou. Můžeme přitom vydávat nějaké zajímavé zvuky, něco jako "hmm, hmm". Nemám v úmyslu nic z toho zesměšňovat nebo v tom vidět něco špatného, ale pokud si myslíte, že toto je cesta k dosažení cíle a že čím více hodin takto strávíte... Potom jste nepochopili jednu velkou moudrost, a sice, že jsme tu jeden pro druhého. Je třeba si uvědomit, že sami tu nic nezmůžeme. Seberealizace dosáhneme, když uskutečníme své já z pohledu toho druhého. Proto také opravdoví mistři zdánlivě nedělají nic jiného, než jen že tak chodí okolo a navracejí člověka jemu samému. Už se někdy na vás někdo takový podíval? Ocitli jste se někdy v přítomnosti člověka, kterého pokládáte za mistra v duchovním smyslu, byli jste mu někdy opravdu hodně blízko? Byli jste v místnosti s někým, kdo se propracovává k sebedokonalosti? Pokud ano (a někoho takového poznáte okamžitě), všimněte si, že většinu času věnuje objevování vašich kvalit. Bude se na vás dívat, hledět vám do očí a uvidí vás takové, jak byste se vy sami vidět neodvážili. Budete překvapeni, proč se sami také tak nevidíte. A on se zase bude divit, proč se tak nevidíte. Zkusím to ještě jednou. (smích) To jsem asi neměl říkat. Můžeme se všichni utišit? Bude překvapený, proč ne... A bude překvapený, proč vy ne... Zapomeňte na to..., (směje se) vzdávám to.

Budeme-li pojmu **vztahy** rozumět takto, úplně změníme své nazírání na vztahy s našimi nejbližšími. Najednou od nich nic nechceme - pouze toužíme vše jim dávat. Snažíme se dát všechno, co v nás je a nic za to nepožadujeme.

Aby bylo jasno: neznamená to, že jim dovolíme, aby nás přestali respektovat, neznamená to, že dovolíme, abychom se stali oběťmi ve vztahu, který považujeme za dysfunkční. O tom tady nemluvíme. Život od nás nevyžaduje, abychom zůstávali v jedné místnosti s někým, kdo nás zneužívá. Proto teď odejdu. Máte možnost pořádně se zasmát mým vtipům...

Když se druhým dáváme plnou měrou, znamená to, že poznáváme lásku, která si neklade žádné podmínky, a to i v případě, kdy řekneme: "Nebudu s tebou žít." Jednoho dne se dokonce naučíme, jak bez jakékoli hořkosti provést to, čemu se říká jít každý svou cestou. A nebudeme k tomu potřebovat advokáty. Víte, co je jediným důvodem k tomu, že potřebujeme právníky? Právníci sami.

Jednoho dne budeme schopni se na sebe podívat a říci: "Myslím, že čas, který jsme spolu prožili, končí. Myslím, že bychom se měli mít i nadále rádi, aniž bychom se cítili nějak vázáni, i nadále bychom se měli vzájemně obdarovávat, i když se to už bude dít

mimo tuto místnost, mimo tuto ulici, z úplně jiného místa. Protože něco v tvém chování se neshoduje s tím, jak bych já chtěl žít svůj život. To ale neznamená, že tě už nemám rád. Jednoho dne budeme schopni tuto pravdu vyslovit, aniž bychom na druhém museli hledat něco špatného nebo z něho dělali hlavního viníka jen proto, abychom obhájili svou pravdu. Až tohle dokážeme, potom budeme schopni vytvořit láskyplné, trvalé vztahy, po kterých toužíme, protože tyto vztahy najednou nebudou záviset na žádných podmínkách nebo omezeních.

Ted' vám řeknu, co si myslím o nejlepších vztazích a o tom, jak fungují. Především jde o vztahy neomezované žádnými podmínkami. U nejlepších vztahů žádná podmíněnost neexistuje. Nejsou žádná omezení. Protože vztahy, které se zakládají na pravé lásce - na lásce, která je opravdová, upřímná — jsou vztahy naprosto svobodné.

Svoboda je jádrem toho, jací jste. Svoboda je podstatou lásky. Slova **láska** a **svoboda** jsou zaměnitelná. Stejně tak i slovo **radost**. Radost, láska, svoboda, láska, svoboda, láska, radost. Všechna ta slova znamenají totéž. Lidská duše se nemůže plně radovat, pokud ji něco omezuje nebo spoutává.

Milujeme-li někoho, nikdy ho nechceme omezovat nebo poutat. Láska říká: "Jde-li o tebe, tvoje vůle je i mojí vůlí." Láska říká: "Chci pro tebe to, co chceš pro sebe ty." Když říkám: "Chci pro tebe to, co chci pro tebe **já**," potom tě nemiluji. Miluji sebe **skrze tebe**. Protože já dostávám, co chci, místo abych se snažil, abys ty dostal, co chceš.

V tom je největší ironie tohoto paradigmatu. Jakmile řeknu: "Chci pro tebe to, co chceš pro sebe ty," už mě nikdy neopustíš. Všichni totiž hledáme někoho, kdo zařídí, abychom od života dostávali, co chceme. Celý svět se všemožně snaží zabránit nám dostávat od života, co chceme. Začínají s tím už naši rodiče, sotva jsou nám dva roky. "Ne, to nedostaneš." Potom nastupují učitelé ve škole. "Nežvýkej při vyučování." A přicházejí další omezování, ještě horší- moc děkuji.

Pubertou to jen pokračuje, naše probouzející se sexualita nás nutí chtít jednu věc, ale okolní svět vymýšlí, jak nám dokázat, že něco takového je z určitého důvodu nepatřičné - v některých náboženstvích je nepatřičná dokonce už samotná touha. Jakou pohromu jsme to způsobili této planetě svou posedlostí po sexu ! Nesmysl.

A tak to jde dál, v začátcích naší dospělosti, ale dokonce i mnohem později se nás všichni snaží přesvědčovat, že nemůžeme mít, co chceme. Znáám několik žen, které přijdou za manželem a řeknou: "Tam a tam pořádají kroužek šití. Je to každé úterý večer, celkem šest týdnů. Ráda bych tam chodila." A znám několik manželů, kteří řeknou: "Ne." Dovedete si představit manžela, který ženě řekne: "Nechci, abys chodila do kroužku šití ?" A přece takoví jsou.

"Archie. Je to jen kroužek šití, Archie." "Dej s tím pokoj. Dej mi s tím pokoj, Edith." Pamatujete se na to ? Celá země se smála Archiemu Bunkerovi, protože se v něm půlka země poznávala. Byl to rozpačitý smích.

Svého otce - pokoj jeho duši -jsem velmi miloval, ale byl také takový, dokonce hodně takový. Ne že by byl přesně typ Archieho Bunkera - neměl jeho názory na rasy, ale v něčem uvažoval stejně: Já jsem pán domu. A bez mého souhlasu, a toho se ode mne těžko dočkáš, na žádný kroužek chodit nebudeš."

Ve vztahu vybudovaném na skutečné lásce je naprosto v pořádku, když žena přijde za manželem a řekne: "Můžu chodit do kroužku šití ?" Je také naprosto v pořádku, když žena přijde za manželem a řekne: "Můžu jít s Harrym na oběd ? A jen tak mimochodem, miláčku, ty se nejmenuješ Harry." Manžel, dejme tomu Mike, řekne: "Přeji si, co si přeješ

ty. Chceš jít s Harrym na oběd ? Jdi s Harrym na oběd. Mám tě rád tak, že pro tebe chci to, co chceš pro sebe ty."

Pokud by Harryho vůbec napadlo odloudit Mikeovi ženu, může na to klidně zapomenout, protože žen, ochotných opustit muže jako je Mike, muže, který jim dopřává svobodu projevit svou vůli, je velmi málo. Ale je spousta žen, které od Mikea odejdou okamžitě, jestliže řekne: "Nemůžeš jít s Harrym na oběd - a vůbec, nevyslovuj jeho jméno v tomto domě ! Ať tě něco takového ani nenapadne - co se to s tebou děje ? Nechápeš, že patříš mně ? Jsi moje žena."

Abych nebyl nespravedlivý, ženy tohle dělají mužům také. „Jo, zlatíčko, rád bych šel na oběd s Matildou." "Raději ne." Tento hloupý příklad pochopitelně přehání, ale jako názorná ukázka se mi hodí. Příležitostí ukázat, jací skutečně jste, vám život nabízí nepřeborně.

Láska nikdy neříká ne. Víte, jak to vím ? Protože Bůh nikdy neříká ne. A Bůh a láska - to je zaměnitelné. Bůh by vám nikdy neřekl ne, ať byste žádali o cokoli. Neřekl by vám ne, i kdyby si myslel, že to, o co žádáte, vás přivede do nesnází. Jako Matilda. Nebo jako Harry. Nebo cokoli jiného. Bůh nikdy neříká ne, protože Bůh ví, že nakonec se do žádných mimořádně velkých potíží dostat nemůžete. Nemůžete si ublížit natolik, abyste přestali existovat. Můžete se pouze vyvíjet, růst a stávat se čím dál víc tím, kdo skutečně jste. Bůh nám říká: "Chci pro vás to, co chcete sami pro sebe. A vyzývám vás, abyste to sdíleli s těmi, které milujete."

Probudte se ! Byl bych rád, kdybyste se všichni probudili. Měli byste vědět, že začínáte usínat v okamžiku, kdy máte čelit něčemu, co neradi slyšíte. Doslova usínáte na židli. (smích) A samozřejmě si budete namlouvat, že důvodem je něco jiného. Jsem prostě unavený." Je to podvědomý mechanismus, jednáme tak, jsme-li konfrontováni s něčím, co nechceme přijmout nebo vstřebat. "Ted' se trochu prospím." Většina z nás prochází životem jako náměsíčníci. Dejte pozor, abyste tak neprožili celý život. Nespěte. Nespěte. Nemůžete vědět, kdy přijde váš pán.

Z publika jsem dostal otázku k tomuto křehkému tématu. Tak se na ni podíváme...

*Neale, v třetí knize **Hovorů s Bohem** jste se ptal Boha na instituci manželství. A - podle Boha je manželství jako takové odepsané, řekl, že pro něj není žádné zvláštní opodstatnění. Věříte mu ?*

Myslím, že jste nepochopil správně, co Bůh řekl. Bůh neřekl, že manželství nemá opodstatnění. Bůh manželství neodepisuje. Bůh řekl, že manželství ve své současné podobě...

Jako instituce.

Dobře, klidně jako instituce, **tedy způsob, jak je manželství v současné době chápáno** — ne jako instituce sama o sobě, ne jako manželství samo o sobě, ale manželství takové, jaké jste vy (společnost) vytvořili a jak ho chápete - nemá žádné opodstatnění.

Opodstatněnost sama o sobě je relativní pojem. Relativní ve vztahu k čemu ? Opodstatněný relativní ve vztahu k čemu ? Všimněte si, že Bůh říká, že neexistuje něco takového jako dobrý a špatný. Nemusíte tomu věřit, ale dobrý a špatný jsou relativní pojmy. To, co bylo včera dobré, je dnes špatné a naopak. Život nám to už mnohokrát dokázal.

Tím se tady teď nemusíme zabývat. Každý myslící člověk chápe, že dobrý a špatný jsou relativní pojmy. A Bůh používá pojmy dobrý a špatný, opodstatněný a neopodstatněný, které se vztahují k tomu, o čem my sdělujeme nebo prohlašujeme, že je to naší volbou - a je jedno, jde-li o celé lidstvo nebo jednotlivce.

Sdělili jsme, prohlásili jsme, že jsme pro sebe zvolili manželství jako nejvznešenější výraz milostného citu, který má v sobě nejvyšší míru ušlechtilosti, jaké jsou lidé schopni. Tak jsme to řekli. Řekli jsme: "Rozhodli jsme se, že manželství bude výrazem nejušlechtilejší a nejvznešenější lásky, jakou lidé dovedou dát. Potom jsme vytvořili instituci manželství a manželskou zkušenost fungující tak, že výsledkem je pravý opak - ve skutečnosti jde o tu nejubožejší formu lidské lásky. Lásky, která spíše ovládá než osvobozuje. Lásky, která spíše svazuje než rozvíjí. Lásky, která vlastnické touhy spíše podporuje než potlačuje. Lásky, která ve skutečnosti všemu kolem sebe spíše ubírá než přidává.

Manželství, které jsme vytvořili, nemá s láskou mnohdy nic společného. Vytvořili jsme něco, co má poutat, jakousi ulitu, vězení. Takové manželství chceme mít. Chceme, aby to bylo vězení, které bude všechny a všechno udržovat v neměnném stavu, aby trval okamžik, kdy jste řekli, mám tě rád. Ale lidé a události nezůstávají stát. Mění se. Život je vývoj. Manželství, jak jsme si ho vytvořili, nakonec pracuje proti samotnému životu. Společnost, církev a rodinné tradice ho zformovaly tak, že se v něm jen velmi těžko dýchá. Nebylo výjimkou, že společnost, církev a rodina používaly manželství jako lehčí druh vězení, jako smluvní ujednání, které říká: "Od téhle chvíle zůstane všechno přesně takové, jako je teď. Nebudeš už milovat nikoho jiného, a je jasné, že už nikomu jinému nebudeš prokazovat stejnou lásku jako mně. Půjdeš jenom tam, kam půjdu já. Téměř nic nebudeš moci dělat sám beze mne a tímto dnem počínaje bude tvůj život do určité míry omezen." A tak nakonec to, co by mělo lidi osvobozovat a dávat jejich osobnostem možnost plně se projevit, působí opačně: lidi spoutává a dusí jejich osobnost.

V tom spočívá ironie manželství, které jsme vytvořili. Řekneme si "ano" a od toho okamžiku nemůžeme - a to do značné míry - dělat to, co bychom v životě dělali rádi. Jen velmi málo lidí je ochotno si toto připustit v počáteční zamilovanosti nebo krátce po svatbě. Přijdou na to až po třech, pěti nebo - říká se, že sedmý rok bývá kritický - po sedmi letech, najednou si uvědomí, že se jejich svět značně zúžil, namísto, aby se rozšířil, a to vše kvůli instituci nazývané manželství.

Pochopitelně to neplatí o všech manželstvích. Ale o řadě z nich ano. Dokonce bych řekl, že o většině z nich. Proto také máme tak vysokou rozvodovost. Není to ani tak tím, že by soužití lidí vzájemně vyčerpávalo, ale spíše je vyčerpávají všechny ty **zákazy a omezení**, která na ně manželství uvaluje. Člověk pozná, kdy už dál nemůže.

Přitom láskaje svou podstatou svoboda. Skutečnou definicí lásky je svoboda. Láska je to, co je svobodné, nezná žádná omezování, zákazy, nic takového. Proto si myslím, že jsme vlastně vytvořili jakousi umělou konstrukci kolem něčeho, co umělé není. Láska je tím nejopravdovějším ze všech lidských prožitků. Ale i do něčeho tak ušlechtilé ryzího vnášíme uměle vytvářená omezení. Proto je pro nás tak těžké si lásku udržet.

Chceme-li manželství -jako takové - zachovat, bude nutné v něm provést změny, a sice změny ve smyslu: "Neomezuji tě. Neexistuje žádný důvod, abychom spolu zůstávali z přinucení. V žádném případě si nepřeji, abys kvůli mně musel jakkoli potlačovat svou osobnost. Smyslem tohoto manželství, jeho nové podoby, je dodávat energii motoru, který pohání tvé poznání - poznání, kdo skutečně jsi a kým chceš být."

"Nové manželství" říká také toto: „Jsem si vědom toho, že i ty se změníš. Tvé představy, tvé záliby, tvá přání se změní. Bude jedině dobře, když se tvé nazírání na to, kdo jsi,

změní, protože kdyby se neměnilo, zůstaneš po řadu let naprosto statickým člověkem a to se mi nebude ani trochu zamlouvat. Takže jsem si vědom, že se vývojem změnil."

Tato nová forma manželství nejenom takové změny umožňuje, ale je i podporuje.

S ohledem na to, co od manželství požadujete, se tradiční forma instituce manželství ukazuje jako neúčinná. Není v jejích silách splnit naše očekávání. A přesto se k ní i nadále ve svém každodenním životě uchylujeme.

Dokonce i manželské sliby, alespoň některé z těch tradičních (naštěstí se už část z nich změnila), tedy dokonce i některé manželské sliby po staletí mluvily ve vlastnických termínech a vytvořily filozofické konstrukce, které evidentně nedokázaly být oporou tomu, co chtěla vytvořit opravdová láska.

Mimochodem, mladí lidé to vědí. Instinktivně to chápou už nějakou dobu, zejména v šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých letech. Říkají starším: "Podívejte se, na to vám neskočíme. To dělat nebudeme. Nás nedostanete."

Začali spolu takzvaně žít, což v šedesátých a sedmdesátých letech znamenalo totéž co "jak mohou něco takového dělat?" Jestliže jste koncem padesátých let, dejme tomu v roce 1958, s někým jen tak žil, byl to skandál. Nicméně v krátké době tak žila spousta mladých. Vyhlášovali: "Svou představu manželství můžete klidně zahodit, protože my ji nebereme. Podle nás láska neomezuje, nevlastní, neovládá, ale rozvíjí, osvobozuje a uvolňuje to nejušlechtilejší, co v nás je." www.andele-svetla.cz

A tak, stejně jako kdykoli předtím, pokaždé, když ve společnostech docházelo k závažným změnám, byla to mládež, naše děti, kdo nám ukazoval cestu. Nebyli jsme to my, přemoudří starci s šedinami ve vlasech, ale především mladší část populace, kdo říkal: "Známe a můžeme vám ukázat něco lepšího. A my to uskutečníme."

S nástupem dvacátého prvního století zaznamenáváme ohromné změny, vidíme - a je to opravdu legrace - že dnes spolu žijí nejen mladí lidé, tedy mladiství nebo dívky a chlapci o pár let starší, ale také lidé pokročilejšího věku. Ti, kterým je osmdesát, sedmdesát nebo pětadesát, se na sebe podívají a řeknou si: "Podívej, Marto, když mohou oni, proč ne také my? Pojdme žít spolu." A nevěřili byste, kolik žen, pětadesátiletých, sedmdesátiletých nebo osmdesátiletých žen skutečně řekne: "Nakonec, proč ne?"

Toto ovšem není argument proti manželství jako instituci. Ujasněme si to. Zabýváme se tu tím, co jsme v řadě případů udělali z instituce manželství. Existuje mnoho manželství stvořených takovou mírou lásky, že v nich žádná podmíněnost nebo omezování nepřipadají vůbec v úvahu. Rád tady říkám, že jako příklad takového vztahu mohu uvést své manželství. Je to nejlepší vztah mého života. Moje žena a já neuznáváme omezování a nedovolíme, aby naši lásku podmiňovala nějaká specifická reakce nebo soubor reakcí, případně specifické chování. Je pouze jediný druh chování, které navzájem vyžadujeme, a sice: **Žij opravdově!** Žij podle své pravdy! A jestli mě máš mít pro něco rád, měj mě rád pro to, že já žiju podle své pravdy." Teprve tehdy si můžete říci, že žijete v požehnaném vztahu.

Jednou, to už jsme spolu byli asi tři roky, jsem řekl Nancy něco, co mě samotného překvapilo. Bezděčně jsem se na ni podíval a řekl jsem: "Žít s tebou je totéž jako žít sám." Moci něco takového říci je skvělé. Protože člověk je nejopravdovější, nejvíc sám sebou, když je sám. Mohu vstát z postele a chodit po domě nahý třeba deset minut. Dokonce tak mohu seběhnout do kuchyně, nebo skočit do bazénu. Mohu říkat určité věci, mohu si zpívat, mohu... Mohu se třeba předvádět, prostě se mohu chovat tak, jak

mě napadne a jak se mohu chovat, jen když jsem úplně sám. Stejně se ale cítím se svou skvělou ženou, protože být s ní, je totéž jako být sám.

Navrátila mě sobě samému, řekla mi: "Víš, jakého tě mám nejvíc ráda ?"

"Nevím. Jakého ?"

"Takového, jaký jsi zrovna teď."

"Chceš říci s mými kily navíc a se vším dalším ? Kromě jiného i s mým příšerným smíchem ?"

"Nejen že tě mám ráda i přesto, jak se směješ, ale mám tě ráda kvůli tomu. Nejen že tě mám ráda i navzdory tvým domnělým chybám, ale mám tě ráda kvůli nim."

Taková je láska. Vše ostatní je jen její náhražka.

Mimochodem, víte, co jsou chyby ? (Nemohu se ani vyplakat, protože jsem někde nechal svůj kapesník.) Víte, co jsou chyby ? (Kdosi mu podává papírový kapesník.) Moc děkuju. Tak určitě falešnost jeví se jako opravdovost. Toho se bojím - falešnosti jeví se jako opravdovost. Myslel jsem, že právě kvůli takovým chybám se mi nedaří vytvářet fungující vztahy. Myslel jsem si, kéž bych se dokázal napravit, potom bych se vám mohl zdát snesitelný, možná i příjemný. Byl jsem totiž přesvědčen, že mám spoustu nedostatků, protože všichni lidé v mém životě, někdy dokonce i moji rodiče (Bůh jim žehnej) o nich mluvili. Před mnoha lety jsem se setkal s jednou učitelkou a její jasný přístup k této záležitosti mě překvapil. Řekla mi: "Zkus se na to podívat tak, že tvé největší chyby jsou tvé největší přednosti, pouze se ti jich dostalo v poněkud větší míře. Zkus se na to podívat tak, že právě to, proč tě lidé milovali, je někdy od tebe odhání, protože s tou mírou to poněkud přeháníš. Možná je to tak, že to, co tví přátelé nazývají nesnesitelným chvástáním, když říkají: "Všude je slyšet jenom jeho," je přesně to, co hledají v situacích jako: "Kdo nás povede, kdo nás dostane z téhle bryndy ? Neale bude náš vůdce. On je ten pravý. Proto tě máme tak rádi, Neale."

Jsem velmi impulzivní člověk. Když lidé hledají někoho impulzivního, někoho, kdo dostává rychlé nápady a stejně rychle je i na místě provádí... "Obráťte se na Neala."

Říkají také, že jsem (všichni teď společně) "nezodpovědný". Moje nezodpovědnost je právě ta impulzivnost, jenom trochu přehnaná. Ta učitelka mi řekla: "Neale, nejde o nic jiného, než o tu nešťastnou míru. Ale nezbavuj se toho. Nesnaž se své jednání v tomto směru změnit a ochudit. Nevzdávej se toho. Stačí, když poněkud ubereš, nemusíš moc, abys dosáhl míry odpovídající povaze tvé osobnosti, ale současně i míry v každém ohledu přijatelné. Někdy budeš muset trochu přidat, někdy trochu ubrat."

Není to skvělý názor ? Teď už si nemusím myslet, že jsem člověk s chybami, o kterých jsem mluvil. Prostě to jsou nádherné vlastnosti, které se někdy projevují poněkud vehementněji. (Ale ne zase moc často.) Rozuměli jste mi ?

Opravdový vztah tohle všechno chápe a zná. Opravdový vztah je **založen**, vybudován, na zcela novém paradigmatu, které říká: "Vidím v tobě to, co chci vidět v sobě. Dávám ti to, co chci dostávat já." Opravdový vztah také říká: "Co ti беру nebo co nechci, abys měl, беру i sobě. Nemohu dovolit, abych měl něco, co tobě nechci dovolit."

Takže před námi je teď následující úkol: "Dokážeme žít ve vztahu nezatíženém podmínkami ? Dokážeme žít ve vztahu, kdy jeden tomu druhému neříká "ne", ale "ano" ? Dokážeme užívat vztahu jako výrazu nejušlechtlejší lásky, jakou si dovedeme

představit ? Milujeme své drahé natolik, abychom dokázali říci tři kouzelná slůvka ? Nejsou to "mám tě rád". Ta už jsou, upřímné řečeno, poněkud otřepaná. Tři kouzelná slůvka každého vztahu jsou: **Jak si přeješ.**

Jak si přeješ.

Když toto dokážeme říci, potom jsme opravdu navrátili člověka jemu samému. Dokud toto nedokážeme, tak se pouze snažíme využít našeho vztahu s druhým k získání něčeho, o čem se domníváme, že potřebujeme ke štěstí. Chcete se na něco zeptat ?...

Mohla bych se ptát na spoustu věcí. Kolem tohoto tématu se točí celý můj život. Mnoho let učím v kurzech, které se zabývají vztahy mezi lidmi. Jsem už dlouho vdaná. Prožila jsem, jak se říká, řadu šťastných let. V poslední době ale šťastná nejsem. V mém manželství je opravdu hodně svobody. Je to manželství postavené na zásadě, s níž jsem do něho vstupovala: náš vztah je funkční - je rozhodující a všechno lze považovat za přínosné. Žila jsem v přesvědčení, že to, co se stane, nemusí nutně odpovídat mým představám a že vše, co se děje, mi nějak slouží. Vlastně to tak i fungovalo, i když to nevypadalo tak, jak jsem chtěla. Myslela jsem, že právě v mé schopnosti zvládat manželské situace, by mohl spočívat můj přínos světu.

V čem je tedy problém ?

Problém je v tom, že jsme nějak zabředli do boje o moc a nejsme schopni se z toho dostat. Nevím, jak z toho ven. Takže vlastně nevím, na co bych se měla ptát. Vím jen, že mám svého manžela opravdu ráda. On mě má také velmi rád-

Pochopil jsem, že mezi sebou bojujete o moc. Teď řeknu něco, co vám možná bude znít trochu necitelně. No a co má být ? Proč vám to vadí ? Proč vám stav nazývaný "boj o moc" vadí ? Co je na něm špatného ?

Hodně důvodů své nynější nespokojenosti vidím v tom, co mi vztah nedává. Proto také na mne z dnešní diskuze nejvíce zapůsobila úvaha, že bychom neměli chtít ze vztahu něco získat, ale měli bychom přemýšlet, co do něj chceme vložit. Chápu, jak to myslíte. Nám ve vztahu chybí zkušenost s láskou. Dá se říci, že se máme velmi rádi. Když se svému citu poddáme, stává se mnohokrát, že se téměř dostáváme mimo svou lidskou identitu, připadá mi, jako kdybychom vykročili do boxerského ringu. Jsme jako dva boxeři - když zazní zvonec, jeden druhého pevně uchopíme. To je ten okamžik lásky, máme se opravdu hodně rádi. Naše pozice - moje i jeho — jsou stejné. Proto jsou take' naše síly v boji o moc tak vyrovnané, a to vás dokáže úplně zničit. Jenom ve chvílích, kdy spolu nebojujeme, se dostavuje jakési jasnozřivé poznání, že jsme partneři a že se máme rádi. V každodenním životě si hodně ubližujeme.

Tak s tím přestaňte.

Jak to mám udělat, aniž bych se musela přizpůsobovat podmínkám, které pro mne nejsou výhodné ?

Nepřizpůsobujte se podmínkám, které pro vás nejsou výhodné. Prostě si přestaňte dělat problém z toho, že se odmítáte přizpůsobovat. Nepřizpůsobujte se. Dám vám jednoduchý příklad. Řekněme, že se někdo rozhodne... Řekněme, že se Nancy rozhodla začít kouřit. Nancy teď nekouří, já také ne, ale chci vám tady dát jednoduchý příklad, kterému všichni porozumíme...

Výborně.

Takže Nancy přichází domů s krabičkou cigaret a s rozhodnutím: "Asi bych ti měla něco říct. Začnu kouřit." Pro mne to může být problém. Ne že by Nancy sama o sobě představovala problém, protože Nancy je stále Nancy. Ale z Nancy je teď kuřačka. A pro mne může být problém si na její nové chování zvyknout.

Mohu se jednoduše odmítnout přizpůsobit. Ale mohu to udělat, aniž bych přitom Nancy stavěl do pozice toho špatného, aniž by se moje odmítnutí stalo předmětem sporu a způsobilo mezi námi roztržku. Jednoduše mohu Nancy říci: "Podívej se, miluji tě a vždy jsem tě miloval. Ale nedělá mi dobře, když kouříš v mé přítomnosti. Takže tě teď nechám samotnou. Vychutnej si cigaretu. Chci ti ale říci, že vzhledem k tomu, že hodláš v domě kouřit i v budoucnu, budu odtud asi muset odejít, protože nechci žít v domě plném cigaretového kouře. Miluji tě. Miluji tě stále stejně vroucně, ale odejdu z domu. Miluji tě."

Nancy by mohla říci, kdyby byla někdo, kdo si nechce připustit pravý stav věcí (což není), ale kdyby taková byla, mohla by říci: "Chceš říci, že odtud odcházíš, protože kouřím? A pokoušíš se mi vysvětlit, že to není kvůli mně?" Já bych potom řekl: "Rozumím tomu tak, že se mi snažíš říci, že ti dávám vinu, ale já se prostě jenom pokouším žít podle své pravdy. Miluji tě a беру na vědomí, že teď kouříš. Pro mne je důležité, abych žil v nezakouřeném domě. Takže pokud tu hodláš kouřit, budu muset žít někde jinde. Budu tě muset milovat odněkud jinud."

V pořádku. Je mi to jasné.

Problémy, kvůli kterým se lidé obvykle dostávají do boje o moc, většinou nějak souvisejí s tím, kolik času s partnerem trávíme, dále s problémy, které nám umožňují nebo naopak zabraňují být spolu a také s partnerovými aktivitami. Jinými slovy: Netrávíš se mnou dost času nebo se zabýváš činnostmi, se kterými já nesouhlasím. Kvůli těmto problémům mezi námi dochází k boji. Dám vám příklad, k čemu by v reálném životě mohlo klidně dojít: z vašeho manžela nebo manželky se najednou stane workoholik. Zatímco v prvních třech letech manželství jste spoustu času trávili spolu, najednou je to stále méně, až nakonec po sedmi, osmi, deseti letech manželství zjišťujete, že váš partner na vás vlastně vůbec nemá čas. Kvůli tomu mezi vámi dochází k boji o moc, protože se pokusíte získat kontrolu nad jeho časem.

A tak partnerovi řeknete: "Podívej se, chci, abys alespoň tři ze čtyř víkendů byl doma. Nechci, abys byl stále někde na cestách nebo tam, kde se zrovna natáčí fantastický film a děje se něco úžasného, nechci, abys trávil spoustu času prací nebo čím se to vlastně zabýváš. Vůbec se mi nevěnuješ." Nemusí to být nutně řečeno přesně těmito slovy - takhle by se asi vyjádřil někdo, kdo není zvyklý něco tajit - ale většina lidí by to formulovala jinak. Neřekli by na rovinu: "Pravda je taková, že chci, abys mi věnoval víc pozornosti. Chci tvůj čas." A máme tady boj o moc.

Možná, že se partner pokusí o problematickou dohodu: "Dobře, omezím své cesty na jeden víkend v měsíci, na dva víkendy v měsíci." Přistoupí na dohodu a když se potom stane, že bude pryč tři víkendy, začne se cítit provinile, bude si připadat jako pod pantoflem, pod kontrolou. Dostaví se zlost a nebude dlouho trvat a je tu boj o moc: Jakým právem se mi odvažuješ říkat, jak mám nakládat se svým časem?"

Nikdy bych se nepustil s manželkou do boje o moc. Kdyby moje manželka udělala něco, cokoli, s čím bych nesouhlasil nebo co by mě poškozovalo, jednoduše bych řekl: "Podívej, dělej, jak chceš. Ale říkám ti, že není v pořádku, když tři ze čtyř víkendů nejsi se mnou nebo nejsi doma. Jestli to tak chceš, tak to беру, ale chci, abys věděla, co udělám, když s tím nepřestaneš. Najdu si někoho jiného, s kým budu trávit víkendy."

Nevyhrožuji ti. Nijak na tebe nenaléhám. Pouze ti sděluji, jak se k tomu stavím. Chci s někým být. Své dny a svůj život chci sdílet s někým, koho mám rád, ale když nechceš, nemusíš to být ty. To je v pořádku. Dělej, co se ti líbí. Nezlobím se ani se nehněvám, nechci se hádat ani tě obviňovat. Pouze konstatuji fakta. Dovol, abych ti na závěr našeho rozhovoru řekl toto: Kdybych si mohl vybrat, koho budu mít rád, byla bys to ty. Proto mám také na ruce tenhle prsten. Ty si nemusíš vybrat stejně, ale chci, abys věděla, že jsi moje první volba, **mám však také druhou**, třetí a čtvrtou."

Vyměňujeme si mezi sebou informace, ale neděláme to agresivně. Není v tom: "Dostal jsem tě." Jenom říkám: "Tak to je. Prostě to tak je. Mluvím o tom s tebou s láskou, otevřeně, upřímně, jak by měli mluvit lidé, kteří říkají, že se mají rádi. Toto je má otevřená, upřímná pravda. Tak to je. Teď známe všechna fakta a můžeme se rozhodnout.

Neříkám to proto, že bych - v případě nějakého tvého pochybení - měl hned v záloze náhradu, ale měla bys dávat pozor, co říkáš a jak se chováš. Jestli máš ale i v budoucnu v úmyslu mi svým chováním ubližovat, dělat něco, co do mého života nezapadá - a jsem si vědom, že totéž platí i obráceně pro mne - potom máme na vybranou. Mám i jinou možnost, než tvé chování přijmout. Nemusím to udělat. Chci jenom, abys jasně pochopila, že pokud se rozhodneš své chování neměnit, potom asi budu nucen tomu přizpůsobit svůj život. Uzpůsobit by v tomto případě mohlo znamenat i to, že si někoho najdu, někoho, kdo se mnou bude sdílet mnohé z toho, co - jak jsem doufal - se mnou budeš sdílet ty." Tak vidíte, když se o moc nebojuje, neexistuje žádný boj o moc. Prostě každý - nebo alespoň jeden ze dvou (protože na tanec musí být vždy dva) - prostě každý od boje upustí, vrátí se na svou původní mocenskou pozici a sám rozhodne, kým bude, co bude dělat a co bude mít, aniž přitom někomu ublíží.

"Rozhodni se, co si vybereš. Rozhodni se kouřit. Rozhodni se pro cokoli a já se rozhodnu, co si vyberu já." Teď může Nancy udělat skutečně hodnotné rozhodnutí. Opravdu je pro ni kouření tak důležité, že jí nevadí, že se tím náš vztah změní natolik, že odejdu z místnosti? Nebo natolik, že s ní nebudu chtít žít v jednom domě? Bude to hodnotné rozhodnutí. Buď bude kouřit dál a dá tak jasně najevo, že kouření je pro ni natolik důležité, že jí nebude vadit, když se náš vztah výrazně změní, nebo kouření přestane. Změní své chování. Ne proto, že jsem ji k tomu přinutil, ale protože na základě svobodné vůle dospěla k rozhodnutí, že tím, že ovládá své chování, bude také ovládat výsledky svého počínání. Chápete ten rozdíl?

Ano. Děkuju.

Není zač. Takhle se chová láska. Láska nebojuje o moc. Nikdy. Další otázka, prosím...

Neale, co je pro vás hlavním cílem ve vztahu?

Pro mne je hlavním cílem ve vztahu transparentnost - zůstat viditelný. I teď, po řadě let se skvělou partnerkou, stále prožívám chvílky obav. Co když přijde na tohle? Co když přijde na tamto... Už mě nebude mít ráda, až zjistí, že jsem vzal těch pět tisíc, investoval je do akcií, přišel o ně a nikdy jí o tom neřekl, nebo až zjistí, že jsem si jednou odpoledne jen tak vyšel a koupil auto. To jsem před dvěma lety opravdu udělal. Jel jsem po silnici a odbočil k místu, kde prodávají auta - nová auta. Tam jsem uviděl vůz, který jsem opravdu, opravdu chtěl. Řekl jsem si: "To koupím." Během dvaceti minut jsem skutečně to auto koupil. Přivezl jsem je rovnou domů. Cestou jsem si říkal: "To je absurdní." Jedu a přemýšlím: Jak to auto schovám před ženou?" Bylo mi jasné, že na to dříve nebo později musí přijít. Nejspíš na to přijde před večerí: "Čí je to auto u vjezdu?" Napadalo mě (cestu jsem schválně prodlužoval): „Jak bych mohl oddálit okamžik, kdy na to přijde?" Potom jsem si řekl: "To je šílené." Ještě z auta jsem jí zatelefonoval: "Čekej

na mne před domem, něco ti ukážu." Řekla: "O čem to mluvíš ?" Já na to: "Právě jsem koupil auto."

Proto si myslím, že ve vztahu chci dosáhnout především transparentnosti, a to platí i o vztahu s někým, komu zcela důvěřuji. Opravdu Nancy zcela důvěřuji. Věřím, že její láska si neklade žádné podmínky. A přesto se trápím, že se jí nedokážu dát plně poznat, být k ní zcela upřímný a naprosto poctivý každým pocitem, každou myšlenkou, každou představou, každým pochopením i nedorozuměním, prostě vším, co dělám. Řeknu vám, odkud se to ve mně bere. Myslím, že mé obavy z nedostatečné transparentnosti ve vztahu, sahají až k prastarému, starodávnému strachu z Boha.

Mimochodem, měl bych vám říci, že tato představa mě neopouští ani dnes. Pořád z ní ve mně ještě trochu zůstává - navzdory tomu, čím jsem prošel, navzdory tomu, co jsem napsal v úžasných **Hovorech s Bohem** - stále se ještě někdy v noci převaluji na polštáři: "Co když si to všechno jen namlouvám ? Co když se ve všem mýlím ? Co když jsem - pokud jde o Boha - uvedl miliony lidí v omyl ? Jestli se mýlím, Bůh mě jednou potrestá."

Musel jsem být k Bohu poctivý: "Bože, jestli se mýlím, věřím, že poznáš, že jsem měl dobré úmysly. Nebylo mým záměrem uvádět někoho v omyl. A zůstala-li v tobě alespoň špetka milosrdenství, dej mi ještě šanci."

Rozumíte ? Tady už vůbec nejde o Boha, o kterém vím, že existuje. Jde o Boha mé představivosti, Boha mého strachu. Myslím, že strach, který nosíme hluboko v sobě, strach z toho, že budeme Bohem souzeni, nepochopeni a potrestáni, přenášíme na další lidi ve svém životě: na manželku, manžela, své nejbližší, šéfa v práci a ostatní pro nás důležité lidi. Proto, když uvažuji o vztazích, je pro mne hlavním cílem, abych na ty, kteří jsou pro mne důležití, myslel stejně, jako chci myslet na Boha: jako na svého nejlepšího přítele. Chci mít přátelský vztah k Bohu, chci mít přátelský vztah ke své ženě a všem svým nejbližším, takový přátelský vztah, že bych před nimi mohl obnažit jak svou duši, tak i své tělo: "Tady jsem - nic neskrývám, nic nezůstává utajeno. Dávám se vám celý." To je můj hlavní úkol, na kterém pracuji každý den.

Neale, chtěl bych se jen v krátkosti zeptat na to, co vztahy obracejí - co se nám nelíbí na partnery, ve skutečnosti se nám nelíbí na nás samých. Můžete se k tomu stručně vyjádřit ?

Toho, co se mi nelíbí na ostatních, už není tak moc. Dávno jsem pochopil, že co se mi nelíbilo tamhle, je jenom něco, co se mi nelíbilo tuhle. A v posledních letech zjišťuji, že se mi na sobě líbí všechno. Není to úžasné ? Asi tomu budete jen těžko věřit, když tu sedíte a díváte se na mé, ale mám na sobě rád spoustu věcí. Líbí se mi, jak vypadám. Líbí se mi mé názory. Líbí se mi mé myšlenky. Líbí se mi má ztřeštěnost. Líbí se mi má bezprostřednost. Líbí se mi, v čem jsem zcela nekonvenční. Líbí se mi i to, čím se zrovna nemohu chlubit. Dokonce se mi líbí, jak se směju. Chci říci, že mám na sobě rád všechno a že to je poprvé v životě, co se tak cítím. A právě ten pocit způsobuje, že je jen velmi málo věcí, které nemám rád na druhých. Stal se ze mne nesmírně tolerantní člověk. Je zvláštní dívat se na lidi kolem sebe a mít je všechny rád. Chování, vlastnosti a povahové rysy, které bych ještě před několika lety šmahem zavrhoval, jsou teď pro mne přijatelné. Napadá mne, že ruku v ruce se sebeláskou kráčí také obrovská láska k ostatním, protože si říkám: "Když dokážeš milovat sebe, potom dokážeš milovat cokoli."

Co si máme představit pod pojmem "pět kroků k tomu, jak dokázat říci pravdu" ?

Transparentnost ve vztazích, tak jak o ní mluvím, pro mne znamená mluvit pravdu, je vlastně podstatou pravdy. K tomu, abychom se naučili pravdu říkat, musíme udělat pět kroků:

První krok - říkat si pravdu o sobě samém. To byl pro mne obrovský problém, protože jsem sám sobě lhal mnoho let. Je těžko představitelné, že to někdo dělá, ale je to snadné a já jsem to praktikoval dlouho.

Druhý krok - říkat si pravdu o druhém. I tady jsem si mnoho, mnoho let lhal. Tak například jsem si dlouhé roky namlouval, že romanticky miluji jednu ženu. Kdykoli jsem si jen připustil myšlenku, že to tak není, kdykoli jsem se jen odvážil pomyslet si: "Podívej, možná ji už nemiluješ," můj vnitřní hlas mi říkal: "Neblázni, pochopitelně, že ji miluješ." Protože to jsem si přece **měl** myslet. Tak jsem to **měl** vidět. Lhal jsem si dlouho, než jsem si přiznal pravdu o tom druhém. Ani jsem to nedokázal vyslovit nahlas, ale i říci to jen sám sobě, bylo totéž jako překonat těžkou překážku.

Třetí krok - říkat pravdu o sobě druhým. Právě to tady dělám.

Čtvrtý krok - říkat pravdu o druhých **druhým** -pochopitelně svou pravdu, ne pravdu jako takovou. Ta objektivně neexistuje, ale zde mám na mysli podělit se o svou nejniternější pravdu o druhých s druhými.

Pátý krok- (když dojdete až sem) - říkat pravdu všem o všem. Udělat pátý krok znamená totéž, co udělat pět kroků do nebe, protože nebe - (odmlka) to je nemuset už nikdy lhat.

Říká se, že bolest někdy jakoby svou silou dokázala otevírat lidská srdce a lidé jsou potom schopni větší lásky. Proč potřebujeme prožít bolest, abychom dokázali cítit ?

Myslím, že nic takového nepotřebujeme. Ten, kdo řekl, že bolest dokáže otevřít lidské srdce hlubšímu prožitku lásky, možná jen popsal něco, co se stává, ale ne něco, co se **musí stát**. Myslím, že je zcela možné zažít a pocítit více lásky, aniž by u toho nutně asistovala bolest. Ale žijeme v kulturním mýtu, který jsme si sami vytvořili. Máme tu co dělat se silně zakořeněnou představou, podle které láska zraňuje a bolest je cesta vedoucí k lásce - znáte to, pro úspěch musíš nejdříve trpět, v tom to všechno je. Musím vám prozradit, že se už několik let přesvědčuji, že je možné milovat s pocitem naprosté radosti a prožívat veškerou lásku, jaké jen je lidské srdce schopno, aniž by k tomu bylo zapotřebí bolesti. Takže mohu klidně prohlásit, že zcela rozhodně odmítám teorie o tom, že bolest a láska krácejí ruku v ruce a že jediná cesta, jak dojít k lásce, vede branou bolesti. Nemusí to tak být, je to určitý kulturní mýtus a je v naší moci na něj nepřístupovat prostě tím, že se tak rozhodneme.

Takže i když vás přítelkyně opustí, nebude vás to bolet ?

Ne. Když mě přítelkyně opustí, nebude mě to bolet, protože jsem objevil krásu a zázrak toho, co jsem. Dříve, když mě opustila přítelkyně, myslel jsem, že spolu s ní odchází i opodstatněnost mé existence i moje představy o tom, co jsem. Ale potom jsem si uvědomil - a může vám to připadat hloupé, ale je to tak - že za dveřmi, kterými odchází, je současně připraveno vejít padesát dalších. A to proto, že jsem skvělý.

Jakou roli ve vaší kariéře hraje Nancy ?

Moje odpověď je jako boží dichotomie. Nancy hraje všechny role a současně vůbec žádnou. Jinými slovy, jasně si uvědomuji, že Nancy nepředstavuje v mém životě sílu, která by stála za zrodem mé kariéry. Kdybych si to myslel, vrátily by se zase mé staré obavy, že když ztratím ji, ztratím všechno. Proto si nemyslím, že Nancy odstartovala můj

nynější život. Ale v tom, že bez ní by nebyl možný, je něco velmi tajemného a zvláštního. To je boží dichotomie.

Její roli v mém životě spatřuji nejspíš v tom, že je pro mne nejdůležitější člověk, který mě vidí tak, jak já se vidím. Vidí mě takového, jaký si představuji, že jsem. Tak se chová láska. Láska říká: „Jsem ochotna vidět tě v nejlepší představě, jakou **ty** sám o sobě máš. Takového jsem ochotna tě vidět.“ Láska ale říká ještě víc, říká: „Nejenom že jsem ochotna vidět tě v nejlepší představě, jakou ty o sobě máš, jsem ochotna vidět tě dokonce takového, jaký ty sám se nevidíš. Jsem ochotna vidět v tobě **víc**, než ty sám vidíš.“

Někdo jednou řekl: „Kdybychom se viděli tak, jak nás vidí Bůh, hodně bychom se nasmáli.“ Myslím, že Nancy mě tak vidí. Pořád od ní slýchávám různé lichotky, jako teď, když před chvílí prošla kolem mne: „Ty jsi ale fešák!“ Neměl bych tady asi prozrazovat svěřené tajemství, ale kdyby mě jen na okamžik napadlo, že to nemusí být pravda, možná, že bych zase zabředl do svého dřívějšího uvažování o sobě jako o člověku fyzicky nepřitažlivém. Naštěstí tu však jsou lidé jako Nancy, lidé, kteří vás opravdu milují, a ti vás budou utvrzovat i v tom nejtroufalejším mínění, jaké vůbec o sobě můžete mít.

To je ono ! Teď jsme se k tomu dostali. Lidé, kteří vás **opravdu** milují, vás utvrzují i v tom nejtroufalejším mínění, jaké vůbec o sobě můžete mít. **Jste** takový. **Dokážete** být takový. Víte - ty troufalé myšlenky, které nás napadají uprostřed noci a které se neodvažujeme před nikým odhalit, protože bychom se mohli dozvědět, že jsme třeba egocentričtí nebo nezodpovědní nebo cokoli jiného, a to jenom proto, že by někdo věděl, jak o sobě uprostřed noci přemýšlíme. Odvážím se takto o sobě uvažovat ? Máte-li někoho, kdo vás opravdu hodně miluje, vůbec nad tím nemusíte přemýšlet, řekne to za vás: „Ty jsi tak sexy ! Ty jsi ale chlap ! Vypadáš výborně ! Jsi skvělý ! Jsem tak ráda, že jsi můj !“ Nancy mi tohle říká pořád, každý den. Stěží uplyne hodina, abych od ní neslyšel nějaké podobné ujištění. Jakou roli to hraje v mém životě ? Nemám slov.

V knihách se píše, že člověk by se měl snažit zjistit, co chce - co chce být, co chce mít, co chce dělat. Pokud jde o partnerský vztah, vzal jsem to doslova - sepsal jsem si, jakou partnerku bych chtěl. Ale zjistil jsem, že partnerky jsou jiné, než jaké jsem šije představoval. Trochu mé to zaskočilo a nejsem si jistý, jestli bych místo sepisování svých představ neměl raději brát partnerky, jaké svět nabízí. Rád bych slyšel váš názor.

Prosím. Děkuji, to je velmi zajímavý dotaz.

Ať už jde o vztahy nebo cokoli jiného v životě, snažím se mít co nejpřesnější představu o tom, co bych chtěl. Poté, co moje představy získají určitější obrysy, **vybírám z toho, co se nabízí. Dělán to** proto, že nikdy nebráním Bohu v konání zázraků. Nikdy se nepokouším říkat Bohu, jak by něco mělo konkrétně vypadat, ale pouze jakou o tom mám momentální představu.

Když jsem byl mladý, měl jsem představu, jak by měla vypadat moje ideální partnerka. Ženy, které byly jaksi mimo rámec šablony, jsem automaticky zavrhoval. Procházel jsem kolem nich nevšímavě, jako kdyby nebyly. Potom došlo k jedné z těch nádherných, skvělých životních náhod. Zamiloval jsem se do ženy zcela odlišné od představ, které jsem si vytvořil. Moc ale nechybělo, abych z tohoto pro mne speciálního vztahu vycouval. Jak jsem říkal, normálně jsem si takových žen vůbec nevšímá. Ale nějak se stalo, že v tomto případě to bylo jinak. Najednou jsem si uvědomil, jak výjimečná bytost to je a o jak moc jsem dosud v životě přicházel, když jsem tvrdošíjně požadoval, aby nejen lidé, ale také události, místa, prostě **všechno** v mém životě zapadalo do norem, které jsem si stanovil.

Měl jsem třeba jít na večírek. Když ale neprobíhal podle mých představ, odešel jsem, protože nesplňoval má očekávání. Žil jsem svými očekáváními a hlavně svými vztahy s lidmi. A tolik jsem toho propásl.

Mohl bych uvést řadu důvodů, proč Nancy neopovídala mým dřívějším představám o ženě, se kterou bych chtěl dlouhodobě žít. Ve srovnání se mnou byla mnohem citlivější a ne tak impulzivní, to abych uvedl alespoň něco, ale našlo by se toho mnohem, mnohem víc. Teď už vím, že podobné rozdíly nemusí mezi námi vytvářet propasti nebo dělat z Nancy pro mne "nevhodnou" partnerku. Ve skutečnosti jsou součástí její bytosti a jako takové tvoří dokonalou protiváhu k tomu, co do vztahu přináším já. V letech, kdy jsem byl ještě nevyzrálý, bych to však nikdy nedokázal pochopit.

Mou nejlepší radou pro ty, kdo hledají partnera nebo o něco v životě opravdu usilují, je: Mějte představu o tom, co hledáte. Mějte ale také na paměti, že dobré věci k vám mohou přijít i nečekanými cestami. Nezavrhujte tyto síly, ani jim nedávejte nálepku jakési "nevhodnosti". Je totiž docela možné, že to, co hledáte, máte přímo pod nosem, ale vy to nevidíte, protože máte zavřené oči.

K některým nejskvělejšíм věcem ve svém životě jsem přišel způsobem naprosto nečekaným, který bych jen o pár let dříve označil za nepřijatelný. Dám vám tady takový hloupý příklad - teď jím jídla, která bych ještě před několika roky nejedl. Rozumíte, co tím chci říci ? Teď to jím a nemám žádné zábrany. Moje matka mi říkala: "Zkus to, zkus to !" Nikdy jsem nepochopil, jaká je v tom moudrost. Není to moudrá rada jen pokud jde o jídlo, ale hodí se pro cokoli v životě. Prosím tě, zkus to ! Takže se příliš nesvazujte. Nenechte se polapit do sítě vlastních očekávání, ale zůstaňte otevření. Dejte Bohu příležitost, aby pro vás stvořil dokonalost I pro další příklad si zase půjdu ke své drahé ženě Nancy. Nebudu tady prozrazovat nic, co by Nancy neslyšela přímo ode mne v našich důvěrných chvílích... Když se Nancy poprvé objevila v mém životě, jak jsem už dříve říkal, nesplňovala žádnou z mých představ o ženě, se kterou bych chtěl prožít zbytek života. A skoro bych se odvážil tvrdit, že stejně tak pohlížela i ona na mne. Nevím. Nikdy jsem se jí na to neptal. Za sebe mohu pouze říci, že jsem měl jiné představy o tom, jak by měla vypadat moje partnerka. Ale, páni ! Udělal jsem to nejúžasnější ve svém životě, když jsem si řekl: "Pustím na chvíli z hlavy své představy a podívám se, jaký dar mi Bůh položil ke dveřím." A díky ochotě toto udělat, jsem pochopil, že mi Bůh seslal největší poklad mého života.

Najednou je pro mne tím nejcenějším a je určitou ironií, že s ní mimoděk porovnávám všechny ostatní lidi v mém životě. Není to zajímavé ? Možná to ode mne není moc moudré, když tu srovnávám své dva odlišné životní přístupy, ale nechci před vámi nic tajit. Je to zvláštní, člověk, který kdysi mým představám neodpovídal, najednou je naplňuje natolik, že s ním porovnávám všechny ostatní lidi - což je ovšem stejné nespravedlivé. Když jsem dospěl, přestal jsem s tím.

Ve svém životě jsem si povšiml — chci jenom doplnit to, co říkal pán přede mnou - že když jsem si ujasnil, koho a jaké hodnoty hledám, myslel jsem si současně, že právě tyto hodnoty budou pro mne i pro vztah určující. Potom jsem ale zjistil, že nejvíce si cením toho, když se pocity, které ve mně druhá osoba vyvolává, shodují 5 mými představami. A vůbec nezáleží na tom, jak jsem si svá očekávání naformuloval, rozhodující jsou pocity.

Ve vašem pozorování je hodně intuice a snahy vidět problém opravdu z hloubky. Rád bych se vám na tomto místě svěřil, že ačkoli jsem se v životě vždy snažil své představy co nejvíce specifikovat - ať už šlo o zaměstnání, nějakou osobu nebo třeba nové auto - v posledních letech, jak stárnu, jsem se naučil slevovat ze svých kategorických požadavků. Naučil jsem se do věcí nezasahovat a neplést se Bohu do díla. Naučil jsem

se chápat, že jakousi neopominutelnou samozřejmostí se záznaky dostavují úplně jinak, než bych je čekal. Dávám věcem volný průběh... Říká se tomu žít život bez očekávání.

Myslím, že je důležité pochopit, že láska je rozhodnutí, ne nějaká reakce, jak věn většina lidí. V tom byl také největší rozdíl mezi obdobími, kdy jsem žil z očekávání a měl své určité představy, a dobou, kdy jsem z nich slevil a začal navazovat vztahy s lidmi úplně jinak. Pochopil jsem, že láska je rozhodnutí. Rozhodnete se někoho milovat nebo se rozhodnete ho nemilovat, všechno je v moci vašeho rozhodování. Někdo by mohl říci: "Dobře, ale taková rozhodnutí se zakládají na vzhladu, osobnosti dotyčného apod."

Řekl bych, že někdy tomu tak není. Řekl bych, že někdy je v nich více nahodilosti - jde o prosté rozhodnutí, volbu. Rozhodl jsem se, že tě budu milovat. A miluji-li tě skutečně a vycházím-li z lásky, která je čistá, opravdová, potom nejenom že je má volba plně v mé moci, ale je také bezvýhradná. Má láskaje bezvýhradná. Nepodmiňuje ji, jak se zrovna v určitou chvíli jevíš, jakou máš postavu, jak je na tom tvoje peněženka nebo cokoli jiného, co s tebou nějak souvisí. Taková láska si žádné podmínky neklade.

Když se rozhodneme někoho milovat, mnohdy nás čeká velké překvapení. Zjistíme, že cit, o kterém jsme předpokládali, že vzejde ze stavu naší zamilovanosti, vzniká ve skutečnosti **mimo ni**, přichází k nám, vychází z nás a přechází k tomu druhému, podobně jako planeta obíhá kolem Slunce a zase se navrácí. Je to bumerangový efekt. Veliká iluze se nakonec zhroutila. Iluze o tom, že tento cit, čarovný a úžasný, a ona mimořádnost, které ve vztahu hledám, pocházejí od toho druhého. Vznikají mimo něj. A když je potom předávám, zcela záměrně, je jasné, že se zase musí ke mně vrátit. Je to jako v té písničce: "Vraťte adresátovi."

V dobách, kdy jsem chtěl, aby všechno - události, lidé a ostatní - bylo vždy přesně jen takové a ne jiné, jsem si kladl otázky, na které vy tu samozřejmě narážíte. Proč si myslím, že toto je lepší než tamto ? Proč si myslím, že hubený je lepší než tlustý, černý než bílý nebo... Co si o tom myslím ? O co tady jde ?

Jakmile jsem byl ochoten si takovou otázku připustit, pochopil jsem, že jsem si to všechno vymýšlel. Všechno jsem si vymýšlel. Když jsem později ze sebe ty vymyšlenosti setřásl, najednou jsem zjistil, že poklady se dají najít všude: V lidech, o kterých bych nikdy nevěřil, že k nim najdu vztah, ve věcech, o kterých bych nikdy nevěřil, že je mohu mít rád. Je to podobné, jako když v dospělosti zjistíte, že špenát není zas tak špatný.

Dokonce i brokolici jsem přišel na chuť. Zdá se mi teď opravdu docela dobrá. Nikdy nevíte, kdy vás brokolice dostane.

Má ještě někdo otázku na téma vztahy ? Všem je to jasné, je to tak ? Kdo z vás je připraven žít ve vztahu, kde platí: "Přeji si pro tebe to, co si přeješ sám ?" Kdo z vás je připraven žít s partnerem, kterého milujete, podle zásady: "Láska nikdy neříká ne ?" (Ruce se zvedají.)

To je skvělé ! Skoro všichni. Některé ruce se zvedaly přece jenom trochu pomaleji než ostatní. Ale je to výborné. Pochopte však, že není zaručeno, že se váš vztah nezmění. Neodcházejte odtud s přesvědčením: "Teď vím, jak na to. Tak budu žít. Můj vztah vydrží navždy." Někdo jiný totiž může říci: "Děkuji ti. Přeješ si pro mne to, co si sám přeju ? Odcházím. Už čtyři roky si přeju odejít. Jenom jsem čekal na souhlas." Ted bude mít možnost "odejít se cít".

Nechci, aby si někdo myslel, že se vám snažím naznačit, že budete-li žít podle zásad, o kterých jsem mluvil, budete mít jistotu - tu jsme se pokoušeli hledat všichni. "Co mám dělat, aby to mezi námi klapalo nejen teď, ale navždy ?" Zařídit, aby to klapalo nejen teď,

ale i navždy, to prostě nemůžete. Přesněji řečeno, třeba to **bude** klapat, dokonce i navždy, ale **možná jinak než jste očekávali**.

Jeden z mých vztahů skončil, protože se "zdálo", že "nám to neklape". Tenkrát to pro mne byla tragédie - panebože, nemohl jsem tomu uvěřit ! Ale je pravda, že právě konec tohoto vztahu mi ukázal cestu k něčemu, co mne později obohacovalo a uspokojovalo více, než bych si kdy vůbec dokázal představit. Jediné díky tomu, že jsem dal věcem volný průchod, že jsem nesoudil, neobviňoval, nemluvil o tragédii, ale prostě dovolil, aby se to stalo, byl jsem schopen pochopit, co nového se pro mne chystá. Zjistil jsem, že svět funguje zvláště a že když ho nebudu soudit, zasahovat do jeho běhu a nechám ho být, jaký je, potom naleznu trvalý klid a štěstí.

A chtěl bych ještě jednou zopakovat, že to je ten klíč (existuje-li vůbec nějaký) který hledám: klid a štěstí, o které už tak dlouho usiluju, musím přestat očekávat od druhých a musím si uvědomit, že to, co hledám, mám v sobě. Největší štěstí a největší klid poznám, když se o někoho starám - v takových chvílích objevuji největší záhady a tajemství.

Řeknu znova, co už jsem už říkal. Největší ironií je, že ve chvíli, kdy sám sebe uvidím jako zdroj toho, co bych chtěl získat od druhých, ve chvíli, kdy se rozhodnu využít svůj život k tomu, abych totéž poskytoval druhým, v takové chvíli mám záruku, že mi odtud neutečete, tak blízko, jak jen ji mohu mít. Od zdroje totiž nikdo neodchází, nebo jen málokdo. A ti, kdo odcházejí ? Nechte je jít. Ať jdou vlastní cestou. Ať si dělají, co chtějí.

Rád bych se vrátil k tématu manželství. Neale, poslední dobou jsem hodně přemýšlel, jak vlastní chápal pojem manželský pár. Velmi mi zaujalo, co říká třetí kniha Hovorů s Bohem. Přináší manželství, tak jak jsme si ho vytvořili, lásku, jakou chceme ? Zdá se mi, že co se týče lásky a milostných vztahů, jsme na prahu dvacátého prvního století v jiné situaci, než byli lidé před námi. Manželství už nepotřebujeme kvůli přežití a rozmnožování, jak to původně bylo. Proto by mě zajímaly i jiné formy soužití než tradiční manželský pár, například bydlení spolu, ať už s dětmi nebo bez dětí, společné přežití a další. Jaké jiné formy soužití bychom mohli vytvořit, aby do naší lásky vnášely volnost, závazek a jen to nejlepší ?

Skvělá otázka ! Odpověď je následující: Vedle tradičního vztahu dvou lidí existuje mnoho dalších forem soužití. Setkáváme se se záměrně utvářenými společenstvími, v nichž spolu žije mnoho lidí v láskyplném a milujícím vztahu. Setkáváme se i s tím, čemu se nepřesně říká -a někde to bývá i nadávka - skupinová manželství nebo rozšířené rodiny, v nichž spolu lidé také žijí v láskyplném a milujícím vztahu.

Setkáváme se i s partnerstvím osob stejného pohlaví, i zde spolu lidé žijí v láskyplném a milujícím soužití. Mimochodem, jestli budeme i nadále tato paradigma považovat z morálního pohledu za špatná či nevhodná, nikdy nepochopíme, jak bohatým a plným potenciálem můžeme jako lidské bytosti disponovat. To, co se stalo Matthewovi Shepardovi tenkrát na plotu ve Wyomingu, se nemůže a už nikdy nesmí stát mezi bytostmi, které se považují za socializované a civilizované, bez ohledu na víru, kterou vyznávají. Pro mne je nepochopitelné, že by se něco takového mohlo stávat a ještě mnohem méně rozumím tomu, že by někdo, byť by to byla jen malá část společnosti, mohl podobné chování přehlížet.

Myslím, že lidé budou vždy žít v páru. A kdybyste se mě zeptali, jestli párové soužití bude i v budoucnu převažující formou vztahu, soudím, že ano. Vždy. Je v něm totiž něco natolik jedinečného, že přetrvá. Myslím si proto, že vždy a stále budou lidé uzavírat manželské svazky pro společný život a i nadále to bude hlavní forma láskyplného lidského vztahu. Myslím si ale, že budou vznikat i jiné formy soužití, k nimž se určitě

budou řadit rozšířené rodiny. Budou sem patřit i skupinová manželství. Budou sem patřit i záměrně utvářená společenství. Budou sem patřit další způsoby, kterými se lidé budou spojovat do větších nebo menších skupin, aby poznali to, po čem všichni toužíme: neomezenou, nespoutanou lásku mezi námi.

S formami soužití se na této planetě experimentuje už dlouho. Věřím, že některé pokusy dojdou většího uznání, jakmile se lidé zbaví potřeby považovat je za špatné. Věřím, že se tak stane s přechodem do nového století. Rozhodnutí přestat se vzájemně odsuzovat za to, co děláme, bude obrovským přelomem v našem společenském vývoji. Dojde k tomu v příštích deseti, patnácti letech - tím jsem si jistý. Přestaneme se vzájemně odsuzovat za volbu svého sexuálního chování. Přestaneme se vzájemně odsuzovat za svou duchovní nebo filozofickou volbu. Přestaneme se vzájemně odsuzovat za svou politickou nebo společenskou volbu. Přestaneme se vzájemně odsuzovat za svou ekonomickou volbu. Přestaneme se vzájemně odsuzovat a jednoduše si nakonec řekneme: "Nemůžeme se prostě dohodnout na tom, že si každý ponecháme svůj názor?" Přestaneme se vzájemně odsuzovat, protože si uvědomíme, že vzájemné odsuzování je to, co nás zabíjí - nejsou to naše odlišné postoje, ale skutečnost, že jsme k nim nesnášenliví. Nesnášenlivost už má na této planetě své dny sečteny. Budeme svědky toho, jak se vytrácí. Očekávám, že se tak stane převážně v první čtvrtině tohoto století.

Bude to důsledek vývoje, který s sebou ponese experimentování v oblasti soužití a nově vznikající vztahy. Tyto vztahy se budou šířit celou společností. Objeví se nové vztahy v politice, ekonomice, náboženství- nové vztahy na všech úrovních a pochopitelně také nové milostné vztahy. Nebude nic zvláštního na tom, půjde-li po ulici muž se dvěma ženami nebo žena se dvěma muži (mám tu na mysli vztah nazývaný trojka, triáda), půjdou bok po boku, budou se držet za ruce a výborně se bavit.

Bůh říká, že pro vyjádření lásky, která je čistá a opravdová, není žádná forma nevhodná. Čistou a opravdovou lásku poznáme podle toho, že nikdy druhým neublíží a nedovolí, aby jim bylo ubližováno. Mluvím zde o tom proto, že ve sdělovacích prostředcích se vždy najde někdo, kdo o mně řekne: "Vždyť on přece, vždyť on přece... Utrvuje spoustu lidí v tom, že mohou dělat **cokoliv** ! Omlouvá pedofily !" Vždy se najde někdo, kdo zajde až do extrému, jen aby mne mohl odsoudit. Já přitom říkám jen to, že žádná forma vztahu, ve kterém je láska opravdová a čistá, není nevhodná. Láska, která je opravdová a čistá, nikdy druhým neublíží, nevyužívá je ani je neuráží.

Způsoby uspořádání svazků, které by nejlépe vyjadřovaly naše představy o lásce, se mění. Pro lidi, kteří za jediné vhodné pokládají ty staré, je to těžké. Někteří z nich skřípou zuby, jiní zase všechno nové zatracují.

Byly doby, kdy nám říkali - a mínili to naprosto vážně - že svazek s osobou jiné **rasy** je nevhodný. To nebyla jen představa jednoho šílence, ale názor, který zcela vážně zastávala velká část naší společnosti. Byly doby, kdy nám říkali, že uzavřít manželství s osobou jiného **vyznání** je nevhodné. Stále existují lidé určitých ras a vyznání, kteří se zřeknou svých drahých jen proto, že milují někoho, kdo "není jeden z nich". Jak by mohl někdo nebyť jeden z nás ? Existuje **jediný z nás**. Říká se mu lidská bytost.

Jako tvůrci nové společnosti máme za úkol zavést paradigma, systém, chcete-li, tedy nové uspořádání společenské, duchovní a politické (protože o politiku jde většinou), které nám dovolí milovat se čistým srdcem bez ohledu na pohlaví, barvu kůže, příslušnost k náboženství nebo jiný uměle vytvořený omezující faktor. Co může být špatného na lásce ? Může být způsob, kterým projevujeme čistou lásku, která nikdy nikomu neublíží ani nikoho nezraní, špatný ? A přece, je tu naše úzkoprsost zakládající se na něčem, o čem se ve své povýšenosti domníváme, že je boží vůlí... Dovedete

si představit dobu, a teď nemluvíme o čase vzdáleném řadu století, ale pouze několik generací, dovedete si představit, že si stoupnete před lidi a zcela vážně prohlásíte, že boží zákon říká, že nemáme vstupovat do manželství s osobou jiné rasy? Že je to porušení božího zákona? Zkuste si to představit. Dokonce jsme tomu tenkrát věřili.

Někteří lidé tomu vlastně věří i dnes. Známe židovské manžele, kteří se zřekli svého syna, protože se oženil s nežidovskou dívkou. Víte, jak takovým lidem říkají? Gójové. Zřekli se ho, protože se oženil mimo víru. Co to znamená? Říká se tím: nejenom že se od tebe odděluji - to už je sama o sobě dost zlá myšlenka - ale co se tím říká ještě? Já jsem lepší než ty. My jsme lepší než oni. Jak by ses mohl oženit **s někým takovým**? Tyto a podobné názory stály u zrodu mnoha utrpení, která postihla naši planetu.

Vstupujeme právě do nové doby a vy si sebou nesete nové vidění světa, které dá vzniknout i novému poznání. Pokud jde o lásku, svět už dlouho čeká na nový příchod spasitele. Ten spasitel už přišel. Sedí přímo tam a tam (ukazuje na jednotlivé posluchače). Je přímo tam a tam.

Zachráníte nás před nízkými myšlenkami, které o sobě chováme? Dovedete nás až k vrcholu? Můžeme dojít jen tak vysoko, jak vysoko jste ochotni dojít vy. Můžeme dosáhnout mimořádnosti jen do té míry, do jaké jste jí ochotni dosáhnout vy. Můžeme plně milovat jen tolik, kolik jste ochotni milovat vy. To o vás tady mluvím. Jsou lidé, kteří vidí svět takový, jaký je, a ptají se: "Proč?"

A jsou lidé, kteří vidí svět takový, jaký by mohl být a ptají se: "Proč ne?"

Děkuji za pozornost.

(**)

ZÁVĚREM

Děkuji vám, že jste se mnou podnikli tuto cestu. Víme, že některé z myšlenek obsažených v této knize, se dotýkají až samé "hranice možného". Není snadné přistoupit na tvrzení "všichni jsme si rovni", "přeji si pro tebe to, co si sám přeješ", nebo "láska nikdy neříká ne". Bude zapotřebí odvahy, abychom je přijali, a ještě více odvahy k tomu, abychom je uskutečnili. A přece věřím, že to bude nezbytně nutné, máme-li, řečeno burcujícími slovy Roberta F. Kennedyho, hledat nový, čistší svět.

*Nabízí se nám řada možností, kam se obrátit o pomoc při tak náročném úkolu. Těm, kteří by se rádi dozvěděli více o nových paradigmatech vztahů, mohu doporučit dvě mimořádně zajímavé knihy, které považuji jak za velmi užitečné, tak i za velmi čtivé. Jsou to: **The Future of Love (Budoucnost lásky)** od Daphne Rose Kingmaové a **Enchanted Love: The Mystical Powers of Intimate Relationships (Kouzlo lásky: Tajemné síly milostných vztahů)** od Marianne Williamsonové.*

*V obou případech jde o poutavé čtení o **možnostech**, které vztah nabízí, o zázraku upřímné lásky, o kráse objetí duše s duší a těla s tělem. Poslední kniha Marianne Williamsonové je obzvlášť úchvatná pro své poetické ladění.*

Hledáte-li něco založeného spíše na zkušenostech, můžete se zúčastnit víkendového semináře o problematice vztahů **Jak milovat lidi a přežít to**. Akci pořádá jednou ročně nezisková nadace, kterou jsme s Nancy založili. Program se opírá o poselství z **Hovorů s Bohem** a je určen zejména těm, kteří se chtějí dozvědět více o tom, jak vztah ukončit, jak začít nový vztah a jak v něm být šťastný. Jinými slovy, je určen nám všem.

O podrobnější informace o tomto každoročním semináři si napište na adresu:

CWG Relationships Weekend

ReCreation Foundation

PMB 1150

1257 Siskiyou Blvd.

Ashland, OR 97520

Problematikou vztahů, stejně tak jako tématy, která jsou námětem knihy **Hovory s Bohem**, se zabývá i pravidelně vydávaný zpravodaj nadace. Nadaci jsme pojmenovali ReCreation (= opětovné stvoření, pozn. překl.), protože hlavní myšlenkou **CWG (Conversations with God)** je přesvědčení, že smyslem života je znovu stvořit své já, stvořit tu nejvelkolepější verzi té nejúžasnější představy, jakou jste vůbec kdy o sobě měli. Dotazy, jak toho dosáhnout, nám zasílají čtenáři z celého světa a ve zpravodaji se s nimi můžete seznámit. Na každý dopis odpovídám osobně. Chcete-li i nadále být v kontaktu s energií **CWG**, můžete získat předplatné na dvanáct čísel zpravodaje, když zašlete na adresu nadace 35 USD (event. 45 USD pro zasílání mimo USA).

A nakonec je tu ještě vynikající sborník toho nejlepšího z dotazů a odpovědí za posledních pět let, který pod názvem **Questions and Answers on Conversation with God** Otázky a odpovědi k Hovorům s Bohem, vydalo nakladatelství Hampton Roads. Sborník spolu s **CWG Guidebook** (také od nakladatelství Hampton Roads) jsou dvě nejužitečnější knihy pro ty, kdo se snaží o hlubší pochopení tematiky vztahů a současně hledají i praktické způsoby jejího uplatnění ve svém každodenním životě.

Takto, ale i dalšími cestami, jak doufám, se můžeme dozvědět více o vztazích i o tom, jak je zlepšovat. Doufám, že si všichni zapamatujeme, jak milovat. Kdysi jsme to uměli. Uměli jsme žít bez očekávání, beze strachu, bez nutnosti mít nad někým moc nebo být lepší než ostatní. Dokážeme-li se k tomu vrátit, budeme umět vyléčit své životy a vyléčit svět.

Bud'te požehnáni.

*Přes 7 000 stran knih, 160 hodin audia a 3000 obrázků (rok 2007)
o Vesmírných lidech, Andělech světla najdete na internetu:*

*More than 7 000 pages of book, 160 hours of audio and 3000 pictures (year 2007)
about Cosmic people, Angels of light you can find on the internet:*

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

(snadno získáte také v knihovnách a internetových kavárnách)

(easy to find in libraries and in internet cafés)

26.9.2007

IVO A. BENDA